

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังมีการพัฒนาการด้านเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง โดยมีความมุ่งหมายที่จะปรับปรุงความเป็นอยู่และยกระดับการครองชีพของประชาชนให้สูงขึ้น การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นการนำเอาทรัพยากรของชาติที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งทรัพยากรที่สำคัญที่สุดคือทรัพยากรมนุษย์ [Human Resources] ดังนั้น จึงต้องพยายามเสริมสร้างกำลังคนใหม่คุณภาพดีขึ้น เพื่อเป็นทางนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมือง

การที่จะปฏิบัติงานด้านเศรษฐกิจให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้น ย่อมต้องอาศัยกำลังคนที่มีความรู้ ความสามารถ และมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการ นอกจากนี้ยังต้องประกอบด้วยความร่วมมือสนับสนุนจากสังคมอีกด้วย ซึ่งสิ่งที่จะช่วยได้มากที่สุดคือการศึกษา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และ สังคม ดังนั้น นักการศึกษาจึงต้องเข้าใจว่าในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนา การศึกษาจะต้องมีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา จะปล่อยให้มีการวิวัฒนาการไปโดยอัตโนมัติไม่ได้ การศึกษาจะต้องมีความมุ่งหมายที่ครอบคลุมไปถึงทั้งการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการปรับปรุงอนาคตให้ดีขึ้น อาจกล่าวได้ว่า จุดมุ่งหมายของการศึกษาจะต้องเพ่งเล็งถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของประเทศ 3 ประการ คือ

1. ความต้องการที่เกี่ยวกับการทำหน้าที่พลเมือง และในแง่ของการเมือง [Civic and Political needs] เช่น สร้างทัศนคติเกี่ยวกับประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในการปกครอง การทำหน้าที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เป็นต้น

2. ความต้องการในแง่ที่เกี่ยวกับสวัสดิภาพของส่วนบุคคลและสังคม [Personal and Social needs] เช่น การแก้ปัญหาสุขภาพทางกายและทางจิต การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง การเคารพนับถือซึ่งกันและกัน เป็นต้น

3. ความต้องการในแง่ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและเทคโนโลยี [Economic and Technological needs] เช่น การเตรียมกำลังคนในทროม ทั้งด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม การสร้างความคิดใหม่เกี่ยวกับการดำเนินงานทางเศรษฐกิจ การสร้างทัศนคติต่อการประกอบอาชีพ และประสิทธิภาพในการทำงาน

จากเป้าหมาย 3 ประการนี้ จะเห็นว่าหลักของการศึกษาค้นคว้า ขอมจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สุขของสังคมและบุคคลควบคู่กันไป ปัญหาที่อยู่ว่าเราจะสร้างความกลมกลืนระหว่างเสรีภาพและประโยชน์สุขของส่วนบุคคลและของสังคมได้อย่างไร ทำอย่างไรจึงจะให้ประเทศชาติได้ทั้งความทันสมัยและมีเสรีภาพในขณะเดียวกัน

ในแง่ของการศึกษาเราจำเป็นต้องแปลงจุดมุ่งหมายเหล่านี้ออกเป็นภาคปฏิบัติ เพื่อให้โรงเรียนมองเห็นบทบาทของตนได้อย่างชัดเจนว่า จะต้องทำและควรทำอะไรบาง การแปลงความมุ่งหมายออกเป็นภาคปฏิบัติหมายถึง การกำหนดหลักสูตร ประมวลการสอน ตลอดจนวิธีการสอน ซึ่งจะต้องทำด้วยความรอบคอบ และมีหลักเกณฑ์ ที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายนี้ก็คือ ครูจะต้องเข้าใจและมีความสามารถที่จะถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ให้แก่เด็กเรียนได้อย่างเต็มที่

ทุกปีการศึกษากรมวิสามัญจะเปิดรับสมัครผู้ที่จบปริญญาตรีทางการศึกษา เช่น ผู้ที่จบจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จบจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาทั้งสามแห่ง คือ วิทยาลัยวิชา การศึกษาประสานมิตร วิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน และวิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน เพื่อบรรจุเป็นครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ

นิสิตนักศึกษาที่จบจากสถาบันฝึกหัดครูทั้งหลายต่างก็มุ่งที่จะเข้ารับราชการ เป็นส่วนใหญ่ จะเห็นได้จากจำนวนผู้สมัครเข้ารับราชการ นั้นมีมากกว่าจำนวนบุคคลที่ทางกรมต้องการ แต่แม้กระนั้นกรมวิสามัญศึกษาก็ยังขาดครูที่มีคุณภาพตามต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในต่างจังหวัด จากการสำมะโนโรงเรียน และสำมะโนครู 2507¹ ปรากฏว่า ในจังหวัดพระนคร

¹สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี รายงานสำมะโนโรงเรียนและสำมะโนครูภาคสมทบ 2507 โรงพิมพ์ไทยแบบเรียน 2509 หน้า 157-227

มัธยมศึกษาที่มีมัธยมศึกษาที่ได้รับปริญญาเป็นหนึ่งในสามของจำนวนมัธยมศึกษาทั้งหมด ซึ่ง
 นับว่าสูงสุดในประเทศไทย น้อยที่สุด คือ จังหวัดระยอง คือ มัธยมศึกษาที่มีปริญญา
 เป็นหนึ่งในสิบห้าของจำนวนมัธยมศึกษาทั้งจังหวัด นี่เป็นสาเหตุสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้
 ประสิทธิภาพทางการศึกษาลดลง

จากรายงานฉบับเดียวกันนี้จะเห็นว่าในปีการศึกษา 2506 มีนักเรียนระดับมัธยม
 ศึกษาจำนวน 293,978 คน เข้าสอบ 28,206 คน สอบได้ 257,125 คน² ซึ่งแสดง
 ความรู้ที่ไม่ได้เลื่อนชั้นถึง 36,853 คน นับว่าเป็นการสูญเสียทางการศึกษายิ่งใหญ่หลวง
 วิธีแก้ปัญหานี้เห็นได้ชัดว่าต้องปรับปรุงครูโดยรีบด่วน ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

ควมเห็นใจนี้ทำให้การวิจัยเรื่องนี้ เพื่อที่จะทราบความต้องการครูในระดับ
 มัธยมศึกษาที่มีมากน้อยเพียงใด และสามารถผลิตได้เพียงพอกับความต้องการของประเทศหรือไม่
 ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อที่จะได้นำผลไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงครูเพื่อการ
 มัธยมศึกษาต่อไป

ความสำคัญของปัญหา

การขาดแคลนกำลังคนระดับกลางหรือระดับมัศึกษานั้น ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญซึ่ง
 ที่รัฐบาลควรจะหาทางเร่งรัดผลิตคนในระคนั้น เพื่อสนองความต้องการของประเทศโดยเร็ว
 จากรายงานของคณะกรรมการพิจารณาเรื่องการลงทุนทางการศึกษาในประเทศไทย
 [Educational Investment Programming Mission; Thailand] สรุปให้เห็นว่าใน
 ปี พ.ศ. 2508 ประเทศไทยต้องการกำลังคนสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำหรับเป็นกำลัง
 คนระดับกลาง และสำหรับเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา จำนวน 42,000 คน แต่มีผู้สำเร็จการ
 ศึกษาในระดับนี้เพียง 28,000 คน เท่านั้น³ ที่เป็นเช่นนี้เพราะสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทย

² หองเค็ม หน้า 13

³ UNESCO, Educational Investment Programming Mission; Thailand,
 August-September, 1963 [Unpublished], P.18.

กำลังเปลี่ยนแปลง มีความต้องการกำลังแรงงานจากผู้ที่ผ่านการศึกษามาแล้วเป็นอย่างดีเพิ่มขึ้น

ทุกวันนี้ นักเรียนทุกคนต้องมุ่งที่จะเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย ซ่อนอาจเป็นสาเหตุอันหนึ่งของการขาดแคลนกำลังคนระดับกลาง แต่จากความเป็นจริงปรากฏว่า มหาวิทยาลัยไม่สามารถรับผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้ทั้งหมด ดังจะเห็นว่าในปีการศึกษา 2509 มีผู้สมัครเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยจำนวน 22,078 คน จึงในจำนวนนี้เป็นผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในปีการศึกษา 2508 ทุกสาขารวม 18763 คน แต่มหาวิทยาลัยรับไว้ได้เพียง 6,990 คน ผู้ที่สอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยไม่ได้อาจจะเป็นกำลังคนระดับกลางตามที่ประเทศต้องการ แต่ปรากฏว่านักเรียนเหล่านั้นส่วนมากไม่ทำอะไรทำงานจึงไม่ควรจะเป็น สาเหตุก็เพราะรอโอกาสที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัยในปีการศึกษาหน้า จะเห็นได้จากจำนวนผู้สมัครเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2509 นั้น มีผู้ที่ไม่ได้อ่านจบมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในปีการศึกษา 2508 ถึง 3,315 คน นอกจากสาเหตุนี้แล้วยังปรากฏว่า นักเรียนเหล่านั้นมีคุณภาพไม่สอดคล้องตามที่หน่วยงานทาง ๆ ต้องการอีกด้วย แสดงว่าการวางโครงการทางด้านมัธยมศึกษาของเรายังไม่สัมพันธ์กับความต้องการกำลังคนของประเทศ หากแต่มุ่งให้เขาเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยแต่เพียงอย่างเดียว จึงควรมีการศึกษาวิจัยว่า การวางโครงการด้านมัธยมศึกษาของเรานั้น ในเรื่องหลักสูตร ระยะเวลาการสอน และครูผู้สอน มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของประเทศหรือไม่ เพียงใด

เป็นที่ทราบแน่ชัดแล้วว่าสิ่งที่มคอชต้องการกระบวนการเรียนการสอนคือ อวัตร แม้ว่านักเรียนจะได้อ่านหลักสูตร ระยะเวลาการสอน มีตำราเรียนที่ดีและเหมาะสมเพียงใดก็ตาม แต่หากครูผู้สอนไม่มีสมรรถภาพพอ ไม่เข้าใจในจุดมุ่งหมายของการมัธยมศึกษาหรือไม่สามารถดำเนินการสอนให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของการมัธยมศึกษาแล้ว ก็เป็นอันว่า การเรียน

⁴ อัมพร วิจิตรพันธ์ "ข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับการสอบเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2509-2510" วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 8:20 มีนาคม 2510

การสอนนั้นไม่ได้อผล หลักสูตร ประมวลการสอน และตำราแบบเรียนเหล่านั้นไม่ได้ถูกใช้ให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร ฉะนั้น ในการพิจารณาปรับปรุงคุณภาพของการมัธยมศึกษา จึงต้องให้ความสนใจปัญหาครูผู้สอนเป็นพิเศษ

การพิจารณาปัญหาครูผู้สอน จะต้องให้ความสนใจทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ถ้าครูที่สอนมีความรู้ความสามารถมากพอตามความต้องการ แต่มีจำนวนน้อย การสอนก็ดำเนินไปได้อผลไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย เพราะครูต้องทำงานหนัก ไม่มีเวลาพอที่จะเตรียมการสอนและการค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในทำนองเดียวกัน การที่จะเร่งผลิตครูให้พอกับความต้องการของประเทศโดยมุ่งแต่ปริมาณเพียงด้านเดียวนั้น จะก่อให้เกิดผลเสียหายทางการศึกษาเป็นอย่างมาก ดังที่โลกอาวมาแล้วว่า ครูที่ไม่มีคุณภาพคือพ่อให้กระบวนกรเรียนการสอนล้มเหลวโดยง่าย นอกจากนั้น หลักสูตรปัจจุบันได้ขยายตัวมากขึ้น ทั้งด้านวิชาการ และกิจกรรมวิชาการหลายอย่างที่เคยสอนแต่ใน ระดับการศึกษาชั้นสูงถูกนำมาสอนในระดับมัธยมศึกษา และวิชาที่มีอยู่เดิมก็ขยายขอบเขตกว้างขวางและลึกซึ้งกว่าเดิมมาก ฉะนั้น ความรู้ของครูก็ต้องเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ความรู้ของครูที่มีอยู่เดิมย่อมจะไม่เพียงพอที่จะสอนตามหลักสูตรใหม่ หรือแม้จะสอนได้อาจไม่มีประสิทธิภาพคือพอเท่าที่ควร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1. ศึกษาความต้องการครูมัธยมศึกษาในหมวดวิชาต่าง ๆ ทั้งในด้านจำนวนครู และวิชาที่ครูเหล่านั้นสอน
2. ศึกษาความสามารถในการผลิตครูมัธยมศึกษาของสถาบันฝึกหัดครูต่าง ๆ ว่าเพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการของประเทศหรือไม่ เพียงใด
3. ประมวลข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันฝึกหัดครู เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการผลิตและปรับปรุง ระดับมัธยมศึกษาตามความต้องการของประเทศ

ขอบเขตและวิธีการวิจัย

ขอบเขตเบื้องต้น ขอบเขตเบื้องต้นที่จำเป็นสำหรับการพยากรณ์ความต้องการครูและความสามารถในการผลิตครูมัธยมศึกษาในอนาคต จำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ (1) จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพย้อนหลัง 5 ปี ขอบเขตประเภทนี้จะชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มของนักเรียนมัธยมศึกษาในอดีต (2) จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาที่พยากรณ์จากประชากรกลุ่มอายุ 15-19 ปี ตามวิธีประมาณการซึ่งดีที่สุด ขอบเขตประเภทนี้จะชี้ให้เห็นถึงจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาที่จะเพิ่มขึ้นตามส่วนประกอบหลายอย่าง เช่น อัตราการสอบไล่ได้และตก อัตราการออกจากโรงเรียนในชั้นต่าง ๆ และอัตราการเพิ่มของประชากรเป็นปี ๆ และ (3) จำนวนครูระดับมัธยมศึกษาที่สภานับถือผลิตได้ และที่คาดว่าจะผลิตได้ในอนาคต

แหล่งที่มาของข้อมูล ข้อมูลดังกล่าวจะประมวลจากเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการและงานวิจัยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สภานักการเศรษฐกิจแห่งชาติสภาการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานแผนการศึกษา กรมวิสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา กรมการฝึกหัดครู วิทยาลัยวิชาการศึกษา และ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจะกระทำเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นแรกทำนายจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาที่จะเพิ่มขึ้นทั้งหมด และแยกเป็นระดับชั้นในแต่ละปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2510-2514 โดยใช้จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งพยากรณ์จากจำนวนประชากรกลุ่มอายุ 15-19 ปีตามวิธีประมาณการซึ่งดีที่สุด และจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาแต่ละระดับชั้นในปีการศึกษา 2504-2508 เป็นเกณฑ์ ชั้นที่สอง คำนวณจำนวนครูที่โครงการเพิ่มจากจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี โดยใช้จำนวนชั่วโมงที่เรียนแต่ละวิชาต่อสัปดาห์จากหลักสูตร อัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียน และ จำนวนชั่วโมงสอนของครูต่อสัปดาห์เป็นเกณฑ์ ชั้นที่สาม เปรียบเทียบจำนวนครูมัธยมศึกษาที่โครงการเพิ่มกับจำนวนครูมัธยมศึกษาที่คาดว่าจะผลิตได้ตามโครงการผลิตครูของสภานับถือผลิตครูต่าง ๆ เพื่อดูว่าเพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการของประเทศหรือไม่ เพียงใด

ความจำกัดของการวิจัย

ถ้าพิจารณาหัวข้อการวิจัยเรื่องนี้จะเห็นว่ากินความกว้างขวางมาก ถ้าจะศึกษาให้ละเอียดทุกแง่มุมแล้ว จะต้องใช้เวลาและแรงงานเป็นจำนวนมาก เพราะมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวิจัยหลายอย่างที่ไม่สามารถจะค้นคว้าจากเอกสารใด ๆ หรือใช้เวลาช่วงสั้น ๆ สอบถามได้ แต่จะต้องมีการออกแบบสอบถามทั่วประเทศ ดังเช่น การสำมะโนโรงเรียนและสำมะโนครู ปี พ.ศ. 2507 ซึ่งสำนักงานสถิติแห่งชาติ จัดทำขึ้นเป็นครั้งแรก แม้กระนั้นก็ยังมียังปัจจัยบางอย่างที่มีต่อการวิจัยเรื่องนี้ที่ไม่มีการสำมะโนโรงเรียนและสำมะโนครูครั้งนี้ เช่น จำนวนครูที่สอนแต่ละหมวดวิชาในโรงเรียน หรือครูแต่ละคนสามารถสอนอะไรได้บ้าง ความหมายของคำว่า "สามารถสอนได้" ในที่นี้หมายถึงมีความรู้ในค่านั้น ๆ เป็นอย่างดี โดยได้รับการศึกษาอบรมอย่างเหมาะสมถูกต้องเป็นเวลานานพอสมควร เหล่านี้เป็นข้อปลีกย่อยซึ่งมีความหมายต่อการวิจัยเรื่องนี้เป็นอย่างมาก

ดังนั้น การวิจัยเรื่องนี้จึงมีขอบเขตจำกัดในบางด้านซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะมีผู้ศึกษาเพิ่มเติม เพื่อความสมบูรณ์ของปัญหาการขาดครูและปัญหาการผลิตนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา เพื่อสนองความต้องการกำลังคนระดับกลางของประเทศ ซึ่งกำลังเป็นปัญหาใหญ่ในทุกวันนี้

ในการวิจัยครั้งนี้จะมุ่งถึงมัธยมศึกษาสายสามัญเป็นส่วนใหญ่ เพราะสามารถหาข้อมูลได้มากพอที่จะทำการนาย หลักสูตรของการศึกษาระดับนี้ที่มีความคงที่พอที่จะยึดถือเป็นแนวทางได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงมุ่งไปหาคำตอบที่ตรงกันกับจุดมุ่งหมายของการวิจัยเรื่องนี้

แม้กระนั้นก็ยังมิชอบพร่องในการ เสนอตัวเลขเกี่ยวกับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ คือ ในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญตอนปลายซึ่งแบ่งออกเป็นแผนกนั้นเดิมมีสองแผนก คือ แผนกวิทยาศาสตร์ และ แผนกอักษรศาสตร์ จนถึงปีการศึกษา 2505 ในปีการศึกษา 2506 เพิ่มการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นสามแผนก คือ แผนกวิทยาศาสตร์ แผนกศิลปซึ่งเดิมคือ แผนกอักษรศาสตร์ และแผนกทั่วไปที่เลือกเรียนได้ทั้งวิชาในแผนกวิทยาศาสตร์และแผนกศิลป ฉะนั้น ข้อมูลที่นำมาใช้ในการคำนวณจะมีจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายทั่วไปเพียง 3 ปีเท่านั้น คือ ปีการศึกษา 2506 ปีการศึกษา 2507 และปีการศึกษา 2508 ส่วนในปีการศึกษา 2504 และปีการศึกษา 2505 จะไม่มีจำนวนนักเรียนแผนกนี้ การทำนายจำนวนนักเรียน หรือ

การเพิ่มของจำนวนนักเรียนแผนกนี้จึงอาจไม่ถูกต้องแม่นยำนัก เพราะข้อมูลที่ใช้อยู่ในระยะของการเริ่มต้นใหม่

โครงการของกระทรวงศึกษาธิการ โครงการหนึ่งที่เกี่ยวของกับการวิจัยนี้ คือโครงการโรงเรียนมัธยมแบบประสมของกรมวิสามัญศึกษาซึ่งเปิดสอนวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญควบคู่ไปด้วยโดยจัดให้เป็นวิชาเลือก โครงการนี้ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น ยังไม่มีตัวเลขที่แสดงถึงจำนวนนักเรียนโรงเรียนมัธยมแบบประสมในแต่ละวิชาเลือก จึงไม่สามารถจะประมาณจำนวนนักเรียนและแนวโน้มของวิชาที่นักเรียนจะเลือกเรียนได้ว่าวิชาใดบ้างและเป็นจำนวนนักเรียนกี่คน ดังนั้น จึงได้แต่เสนอความต้องการครูในโรงเรียนแบบนี้ว่ามีในวิชาใดบ้าง เพื่อว่าทางสถาบันฝึกหัดครูจะได้เตรียมผลิตให้ตรงกับที่ทางโรงเรียนมัธยมแบบประสมต้องการ

ด้านโรงเรียนมัธยมอาชีวศึกษานั้น ขณะนี้กำลังเป็นปัญหาสำคัญยิ่งปัญหาหนึ่งเช่นกัน เพราะความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาด้านนี้มาก แต่มีผู้นิยมเรียนน้อย จะเห็นว่าในปีการศึกษา 2504-2508 นี้ จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสายอาชีพลดลงจนเห็นได้ชัด (ดูตารางที่ 44 หน้า 77) รัฐบาลจึงจำเป็นต้องเร่งรัดปรับปรุงโรงเรียนอาชีวศึกษาทั้งหมดเพื่อให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีโครงการหลายโครงการ เช่น โครงการช่างฝีมือขององค์การสนธิสัญญาป้องกันเอเชียอาคเนย์ ซึ่งจะเปลี่ยนโรงเรียนช่างไม้ 20 โรงเรียนเป็นการช่างและอุตสาหกรรม โครงการกู้เงินธนาคารโลกเพื่อปรับปรุงอาชีวศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายที่จะผลิตกำลังคนระดับกลางประเภทช่างฝีมือ อุตสาหกรรมและเกษตรกรรม ตามภาคต่าง ๆ ของประเทศ ถ้าโครงการต่าง ๆ เหล่านี้โดยผล คนก็จะหันมานิยมการศึกษาสายอาชีพมากขึ้น แต่ถ้าโครงการเหล่านี้ล้มเหลว จำนวนนักเรียนมัธยมอาชีวศึกษาก็อาจจะลดน้อยลงไปเรื่อย ๆ จนอาจต้องยกเลิกการศึกษาระดับมัธยมสายอาชีพตอนต้นในที่สุด ฉะนั้น ความเที่ยงตรงในการทำนายจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาในอีก 5 ปีข้างหน้า โดยยึดเอาจำนวนนักเรียนที่เข้ามาแล้วเป็นหลัก ในด้านมัธยมศึกษาสายอาชีพจึงขึ้นอยู่กับความแน่นอนของโครงการอาชีวศึกษาในอนาคต

ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้น ได้ใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีของกรมวิสามัญศึกษา แต่ใช้ได้เพียงปีการศึกษา 2504 ถึงปีการศึกษา 2506 เท่านั้น เพราะปีการศึกษา 2507 และปีการศึกษา 2508 นั้น ในรายงานประจำปีไม่ได้แยกไว้ว่า จำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแบ่งเป็นแผนกวิทยาศาสตร์ แผนกศิลป์ และแผนกทั่วไป แผนกละเท่าใด จึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้ง 2 ปีการศึกษาี้ จากรายงานการสำมะโนโรงเรียนและสำมะโนครูปี 2507 และปี 2508 ตามลำดับ

ในคานข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวครู ส่วนมากจากรายงานการสำมะโนโรงเรียนและสำมะโนครูปี 2507 ส่วนรายงานการสำมะโนโรงเรียนและสำมะโนครูปี 2508 นั้น ในขณะที่ทำการวิจัยยังไม่มีรายงานภาคสมบูรณ มีเพียงรายงานฉบับย่อเท่านั้น

ประโยชน์ของการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องนี้จะทำให้ได้ทราบความตองการครูระดับมัธยมศึกษาในแต่ละวิชาอีก 5 ปีข้างหน้าว่าจะเพิ่มเป็นปีละเท่าใด โดยแยกตามประเภทของโรงเรียน คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาชายสามัญ และโรงเรียนมัธยมศึกษาชายอาชีวะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของสายสามัญได้แยกจำนวนนักเรียนของแต่ละแผนก คือ แผนกวิทยาศาสตร์ แผนกศิลป์ และ แผนกทั่วไปด้วย ซึ่งจากจำนวนนักเรียนเหล่านี้ทำให้ทราบความตองการครูระดับมัธยมศึกษาในแต่ละวิชาอีก 5 ปีข้างหน้าควรจะเป็นปีละเท่าใด นอกจากนี้จากการศึกษานี้ยังจะได้ทราบว่าขณะนั้นสถานันผลิตครูระดับมัธยมศึกษาผลิตครูใดเหมาะสมและมีจำนวนเพียงพอกับความตองการของประเทศหรือไม่ เพียงใดอีกด้วย

ผลของการวิจัยนี้จะมีประโยชน์แก่การวางแผนการศึกษาชาติในคานการจัดเตรียมครูระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้ได้ครูที่เหมาะสมและเพียงพอกับความตองการของประเทศ รวมทั้งจะให้ข้อมูลเพื่อการจัดเตรียมสถานที่เรียน ตำราเรียนและอุปกรณ์การสอนให้เพียงพอและเหมาะสมกับแต่ละประเภทวิชา

คำจำกัดความ

ในการวิจัยนี้มีค่าบางค่าที่มีความหมายเฉพาะ ซึ่งอาจมีหรือแตกต่างกันหรือมีข้อจำกัดต่างจากความหมายที่เรากันโดยทั่ว ๆ ไป ดังนี้

ครูระดับมัธยมศึกษา ผู้ที่มีวุฒิเหมาะสมที่จะเป็นครูระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 5 ในสายสามัญ และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 ในสายอาชีพ ซึ่งตามอรรถกถาควรจะเป็นผู้จบอย่างต่ำปริญญาตรีทางการศึกษา

ครูมัธยมศึกษาสายสามัญ ผู้ที่สอนในโรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษา ห้างโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์

ครูมัธยมศึกษาสายอาชีพ ผู้ที่สอนในโรงเรียนมัธยมอาชีวศึกษา

นักเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษาทั้งในโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ ที่เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 5 ไม่แยกเพศ

นักเรียนมัธยมศึกษาสายอาชีพ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมอาชีวศึกษา ที่เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 ไม่แยกเพศ

อัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียน อัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียนที่ UNESCO แนะนำ คือ ในสายสามัญ เป็น 1/25 และ สายอาชีพ 1/15⁵

จำนวนชั่วโมงสอนของครูต่อสัปดาห์ ถือตามการสามะโนโรงเรียนและสามะโนครูปี 2507 ซึ่งพบว่า ชั่วโมงสอนมัชฌิมของครูมัธยมวิสามัญเป็น 16.30 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ของครูโรงเรียนราษฎร์เป็น 23.06 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ดูตารางที่ 9 หน้า 29) เนื่องด้วยรวมจำนวนครูโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์เราด้วยกัน และเพื่อความสะดวกใน

⁵ดู สวัสดิ์พานิชย์ และ STANLEY P. WRONSKI การมัธยมศึกษา การวางแผนกำลังคนและการศึกษาในประเทศไทย ไทวิชานาพานิช 2509 หน้า 11-12

การคำนวณจึงได้ใช้ชั่วโมงสอนของครูเป็น 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

วิธีประมาณการซึ่งดีที่สุด การพยากรณ์จำนวนนักเรียนโดยสรุปจากการพยากรณ์ 3 แบบ คือ การพยากรณ์จำนวนนักเรียนตามความต้องการกำลังคน การพยากรณ์จำนวนนักเรียนตามกลมอายุประชากร และการพยากรณ์จำนวนนักเรียนตามแนวโน้มในอดีต⁶

⁶ แทตองเคิม หน้า 46